

Naj priobčim na tem mestu takov recept, ki je izšel meseca prosinca 1896 v Berolinskem časopisu „Das zwanzigste Jahrhundert“. Priobčim ga radi njegove originalnosti v originalu. Naslov ima: „Zur Hilfe! Ein Nothsehrei aus Österreich“ in se glasi:

„Wir dürsten nach Genugthuung für Cilli! Wir wünschen, dass die deutsche Regierung durch rücksichtsloses Vorgehen gegen das in ihrem Bereiche befindliche Slaventhum unsere Niederlage wettmache. Wir wünschen, dass die deutsche Regierung die innerhalb des deutschen Reiches bestehenden 57 čechischen Vereine auflöse, dass sie čechische Plakate verbiete, alle čechischen Schulen schliesse und überhaupt jeden čechischen Sprachunterricht verbiete. Dessgleichen wären die Slovenen, die im Winter als Kastanienröster und Mäusefallenhändler nach den grossen Städten ziehen, auszuweisen; das Geld, das sie nach Hause bringen, wird doch nur zum Kampfe gegen uns verwendet. All' das kann binnen vier Wochen geschehen sein.“

42. Kmečki punt.

Ko kmet ni mogel več prenašati nasilstva tujcev, šel je, ter se je spuntal. Punt ni slovenska beseda, kakor tudi puntanje ni slovenska lastnost, zato pa tudi Slovenec nima besede za to. Punt izvira iz nemške besede „Bund“, kar se pravi po naše zaveza. Kmetje so tedaj napravili takrat nekako zavezo ali „Bund“, ter so šli potem nad svoje grajščake, kajti posamezniki bi tako ne bili opravičili nič. To je bilo vse. Sila je zjediniła kmete v „Bund“, in ta „Bund“ je napravil punt.

Prvi punt nastal je leta 1503, drugi 1513. A oba sta bila kmalu potolčena; a ne tako hitro tretji, ki je vzplamenel leta 1515. Začel se je na Kočevskem. Tam je posebno grdo gospodaril s kmeti grajščak Turn in njegov „valpet“ Stržen. Turni so, kakor že vemo, laški priseljenci. Ko so prišli na Kranjsko, so se pisali še Torre, a tu so se prelevili v same Turne. Stržen je pa bila prava pravcata slovenska kukavica. Kočevci so ju kar kratko in malo usmrtili. Ko so pa drugi kmetje videli te uspehe Kočevcev, začeli so delati ravno tako in v kratkem bil je punt skoro po celi deželi Kranjski. Mnogo Turnov in Turnčkov, mnogo Strženov in Strženčkov moralo je zapustiti solzno dolino, ki se imenuje zemlja, ter iti tje, od koder se ne povrne nobeden. — Punt je pa vedno naraščal, in v kratkem je štela puntarska zaveza 20.000 zaveznikov.

To število je imponiralo Kranjskim stanovom, in obrnili so se na cesarja, ki je poslal tudi svoje odposlance v Ljubljano. Toda ti niso opravili nič; vendar so puntarji med tem sklenili vse eno, da pošljejo svoje zastopnike naravnost k cesarju Maksimilijanu, in da bodo mirovali tako dolgo, dokler se ne vrnejo ti domu. V Avgsburgu razložo ti zastopniki cesarju svoje težnje, in on jim odvrne, naj se pomirijo, da bode že on poskrbel za njihove pravice. Ti zastopniki so pa menda doma malo drugače zavili ta cesarjev odgovor, in posledica temu je bila, da so kmetje z nova začeli divjati proti svojim tlačiteljem. Grad za gradom pal je v njih pesti, tlačitelj za tlačiteljem moral je v krtovo deželo, bila je groza in strah vsem onim, ki so se nekoč tako lepo redili ob kmečkih žuljih.

Ali tudi puntarske glorijske je bilo konec. Stanovi so poslali vojake na nje, vodil jih je Jurij Herberstein.

Kmalu je bil zopet mir, končan je bil punt, in zasijalo je zopet zlato solnce svobode — grajščakom in njih „valptom“.

Kmet je pa moral nositi odslej še hujše tovore, nego prej. Reklo se mu je: Ti si bil puntar, zdaj pa trpi!

(Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

„Pedagoški Zbornik“ za roditelje i učitelje. Uredjuje i izdaje Jovan Z. Medurić, učitelj. „Pedagoški Zbornik“ izlazi: januara, maja i septembra meseca u godini. Cena mu je na godinu 3 for. ili 6 kruna (7 dinara). — Pretplata i rukopisi šalju se na urednika u Turiju (Bačka). Godina I. Sveska 1. za mesec januar 1899. god.

Sadržina: I. del. Dr. V. Bakić: Porođično vaspitanje i školsko obrazovanje. — Sret. M. Acić: Jadniče. — Po Sigertovom motivu. — Dušov Stojšić: Mane domaćeg vaspitanja. — Dr. E. Haufe: Vaspitanje u domu roditeljskom. — —s—: O nezi dece. — Dr. M. P.: Kužne klice u vazduhu.

II. del. A. V.: Uprava i nadzor u školi. — Ljub. M. Protić: Neposredno obrazovanje moralnog karaktera, vaspitanje u užem smislu. Gledište naučne pedagogike izložio — — — — Pavle Terzin: Poftorna škola. — Jov. Z. Medurić: Čitanke za srpske veroispovedne škole u Ugarskoj. — K. M.: Pojam i zadatak društvene pedagogije. — Jov. Z. Medurić: Šta se traži kod učitelja. J. Z. M.: Moje beleške iz škole. — Jov. Z. Medurić: Govor, čitan na učiteljskom zboru st. — bečejskog školskog sreza u Centomanju 13. (25.) avgusta 1898. god. — K. M—i.: Škole u sjedinjenim državama severne Amerike. — Ocene i prikazi. — Prvoj svesci „Pedagoškog Zbornika“.

Časa opojnosti. Zložil Oton Zupančić. Založil L. Schwegner. Ljubljana 1899. Tiskala Narodna tiskarna. Strani 110. Cena 1 gld. — Nadarjeni pesnik je razvrstil svoje lepe pesmi v 7 ođdelkov in sicer: 1. Albertina. 2. Zimski žarki. 3. Steza brez cilja. 4. Seguidille. 5. Bólne rože. 6. Jutro. 7. Romance. Zunanja oblika je zelo lepa ter dela čast tiskarnici.

Učiteljski Glasnik. Časopis za učiteljstvo i sve prijatelje pučke prosvjete. U Zagrebu. God. I. Broj 1. Izdaje in uredjuje Vjekoslav Klemen, ravnatelj-učitelj u Grubišnompolju. Izlazi 5. i 20. svakoga mjeseca. Godišnja cijena 6 kruna.

Glede na namen tega najnovijšega hrvaškega učiteljskega lista, ki ima tako obliko kakor „Učiteljski Tovariš“, piše g. urednik na ovitku: „Da me bolje razumije naše učiteljstvo, to „Učiteljski Glasnik“ ne konkurrira prema ostalim našim strukovnim časopisima n. pr. „Napredku“ i „Školi“, jer ovo su strogo uzeti ped. did. školski časopisi, koje opć. blagajne podupiraju; ali „Učiteljski Glasnik“ jest prvi časopis u našoj domovini lih za učitelje kao što i sam naslov pokazuje.“

Slovenski pravopis. Naučno ministrstvo je glasom razpisa z dne 17. sušca 1899., štev. 4482 odobrilo knjigo „Slovenski pravopis. Sestavil Fr. Levac.“ Na Dunaju v c. kr. zalogi šolskih knjig 1899, 8, 165 strani. Cena vezani knjigi je 50 kr., nevezani 45 kr. Tako naznanja zadnji ministrski ukazni list. Zanimivo in spretno sestavljeno knjigo priporočamo prav topla posebno učiteljem-pisateljcem. Za ljudske šole bo izšla posebna, manjša izdaja.

Naši dopisi.

Z Goriškega. (Položaj učiteljstva na Goriškem.) Pred seboj imam „Kmetovavca“ 31. sušca t. l. in plačilno polo definitivnega, oženjenega učitelja, ki službuje šesto leto na Goriškem. — Na prvi strani „Kmetovavca“ je razpisanih več služb poljskih čuvajev za Dal-